

Kaj je klasično delo? Za ljudi, ki se z literaturo ne družijo pogosto, zelo verjetno knjiga, v branje katere so bili prisiljeni v gimnaziji, nakar so se odločili, da se bodo čemurkoli z nalepko 'klasika' do nadaljnega raje izognili.

Za tiste, ki se družijo z ljudmi, ki se z literaturo ne družijo pogosto (roko na srce se tudi oni sami ne), je klasika kupček del, skozi katere so se pregrizli z muko, a ne bodo izpustili priložnosti, da svojim znancem, torej ljudem, ki literarno niso pretirano podkovani, ne bi povedali, kaj so prebrali. V tem se seveda skriva tudi subtilen očitek – češ, kako ne poznaš te knjige? A če bi kdo te nadobudneže povprašal, o čem klasika, ki jo tako opevajo, pravzaprav govori, bi se znašli v zadregi, tiste (po svojem mnenju) dolgočasne odlomke so namreč preskočili, ob tem pa nemalokrat spregledali bistvo dela.

Pri ljubiteljih književnosti, pa naj gre za laike ali strokovnjake, je zgodba nekoliko drugačna. Klasična dela nas, ne glede na naše siceršnje literarne preference, združujejo, konec koncev se vsi zavedamo, da veljajo za kakovostna, razpravljamo lahko le o najrazličnejših načinih, na katere jih je mogoče brati. Vseeno pa tudi pogovor o klasikah med tistimi, ki se imajo (imamo?) za poznavalce literature, ne teče tako gladko, kot bi si morda mislili.

Govora je na primer o Joyceu, ki ga nekdo omeni povsem naključno in na koncu doda: »No, da ne bom obnavljala, to ste tako ali tako vsi prebrali.« »Jaz moram priznati, da nisem,« reče nekdo drug. »Za Joycea nisem nikoli našel časa.« Ob drugi priložnosti je na tapeti Dickens. »Gotovo si prebral vsaj eno njegovo delo in veš, o čem govorim,« reče kolega komparativist. Drugi kolega komparativist je v vidni zadregi. »Pa veš, da nisem ... Tolikokrat sem si rekel, da je že skrajni čas, da preberem kaj njegovega, vendar mi ni Dickens nikoli ležal.«

Ko se mi je to pripetilo nekajkrat (in tudi sama sem se, seveda, že znašla v vlogi tiste, ki dela, o katerem je bilo govora, ni prebrala), sem pričela razmišljati o zanimivem paradoksu: ljubitelji, sploh pa študentje književnosti, posvetimo ogromno časa temu, da se o klasikah učimo, opazujemo njihov vpliv na druga dela, se poglobljamo v njihovo vsebino, ob vsem tem pa je mnogo takih, ki jih pravzaprav nikoli nismo prebrali, saj je ves čas na tapeti kaj drugega. Morda knjiga, ki jo beremo po službeni dolžnosti, morda roman, ki je ravnokar izšel in o katerem vsi govorijo, mi pa bi radi preverili, zakaj, mogoče novo delo našega najljubšega sodobnega avtorja ... Ko opravimo z vsem tem, si mislimo, bomo spet lahko posegli po dobri stari klasiki. Potem končno pride tak trenutek, mi pa se vseeno ne moremo pripraviti do tega, da bi v roke vzeli Zločin in kazen, saj ga po letih obravnave znamo že na pamet – ne da bi kadarkoli obrnili en sam list v tej knjigi.

Če potegnem črto, pridem do grenke ugotovitve, da se odnos prijateljev književnosti do klasik ne razlikuje tako zelo od odnosa tistih, ki bi to radi bili. Konec koncev se zdi, da se klasičnih del oba tipa lotevata zato, ker se pač morata – prvi zato, da bi imeli področje, ki jih zanima, čim

širše pokrito in ker je brez poznavanja klasik zelo težko razumeti novejšo književnost, drugi zato, ker mislijo, da jim bo to dvignilo veljavo v družbi. Vsa ta nujnost pa seveda močno zakriva dejstvo, da bi morali klasike brati v prvi vrsti zato, ker so dobre.

Tako je – neko delo za klasično ni bilo proglašeno zaradi lepšega. Morda je uvrstitvi med brezčasna dela botrovalo dejstvo, da slika družbo tistega časa, da se družbenih problemov loteva na popolnoma drug način, morda je bistven slog, briljantnost avtorja, ki je opazil nekaj, kar je pravzaprav na dlani, vendar mi nismo, subtilna uporaba ironije v povezavi s temami, ki bi morale biti postavljene pod vprašaj ... Vse te kvalitete lahko, če jih prepoznamo v avtorju in delu, resnično obogatijo naš bralni opus in življenje nasploh. Vendar pa se moramo slej ko prej sprijazniti z dejstvom, da nam nikoli ne bo uspelo prebrati vseh klasikov in da je pritisk, ki ga čutimo v povezavi z njimi, povsem odveč.

Tudi če na bralni seznam vsak mesec hlastno dodajamo nov klasični roman, se zna zgoditi, da bomo v kramljanju o knjigah vseeno izviseli, ker pač nismo pomislili na to, da bi na spisek uvrstili tudi Thomasa Hardyja ali Kate Chopin. Poleg tega je osebni bralni okus nekaj, česar se nima smisla sramovati, in če nekemu leži Jane Austen, ne pa tudi Kafka, ni to nič strašnega. Šele ko si enkrat ustvarimo svoj spekter klasičnih avtorjev, po katerih radi posegamo, in se ne bojimo več, da bi bili stigmatizirani, ker smo branje katerega od klasičnih del preskočili, se lahko zares udomačimo v svetu književnosti.

{fshare id=1321}